

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Maaeluministri määruste muutmine” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse (edaspidi *KTKS*) § 19 lõike 1 alusel.

Määruse eelnõuga muudetakse järgmiseid „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020” (edaspidi *rakenduskava*) meetmete määruseid:

- maaeluministri 25. novembri 2015. a määrus nr 19 „Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamine”;
- maaeluministri 10. mai 2016. a määrus nr 31 „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemine ühisinvesteeringute toetus”;
- maaeluministri 15. juuni 2020. a määrus nr 40 „Tootmisega seotud investeeringud vesiviljelusse”.

Eelnõu puudutab kalanduspiirkonna kohalikke algatusrühmi (kokku 8), Keskkonnaministeeriumit, Maaeluministeeriumit, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametit (edaspidi *PRIA*) ning kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootjaorganisatsioone (kokku 5).

Eelnõuga täpsustakse määruste sõnastust. Määruse „Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamine” eelnõus sätestatakse reeglid, kuidas jaotatakse lisavahendeid kohalike algatusrühmade vahel. Määruse „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise ühisinvesteeringute toetus” eelnõus muudetakse toetatavaid tegevusi ning võrreldes varasemaga võimaldatakse toetust taotleda lisaks tootjaorganisatsioonide liidule ka tootjaorganisatsioonidel eraldiseisvalt. Määruse „Tootmisega seotud investeeringud vesiviljelusse” eelnõuga muudetakse toetuse maksimaalset suurust taotleja kohta.

Eelnõu valmistasid ette Maaeluministeeriumi kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõunikud Laura Palmi (tel 625 6179, laura.palmi@agri.ee) ja Margus Medell (tel 625 6239, margus.medell@agri.ee) ning sama osakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialistid Ketter Kärp (tel 625 6115, ketter.karp@agri.ee) ja Laura Freivald (tel 625 6297, laura.freivald@agri.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Karina Torop (tel 625 6520, karina.torop@agri.ee) ja eelnõu keeleteimetaja on sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu §-s 1 muudetakse maaeluministri 25. novembri 2015. a määrust nr 19 „Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamine”.

Eelnõu §-ga 1 täiendatakse määruse § 8 lõigetega 17–19. Lõige 17 sätestab, et lisavahendeid on võimalik kasutada ainult projektitoetusteks, lisavahendite kasutamine maaeluministri 28. juuli 2016. a määruse nr 48 „Algatusrühma koostöötegevused” § 2 tähenduses ning algatusrühma halduskuludeks maaeluministri määruse nr 19 „Kalanduspiirkonna kohaliku

arengu strateegia rakendamise" § 17 tähenduses ei ole lubatud. Lisavahendeid projektitoetuste kasutamiseks määratakse kohalikule algatusrühmale vastavalt tema esitatud arvamusele. Lõige 18 kirjeldab lisavahendite arvutamise meetodit. Näiteks kui kohalikule algatusrühmale on projektitoetusteks määratud aastatel 2018–2020 (3 aastat) erinevad summad, siis leitakse nende summade aritmeetiline keskmine, millest omakorda 70% võib olla maksimaalne summa, mis määratakse kohalikule algatusrühmale lisavahenditena projektitoetusteks. Määratav summa võib olla ka väiksem, kui kohalik algatusrühm on selleks soovi avaldanud. Kui taotletud summad kokku ületavad rakenduskava muudatuse kohast eelarvet, siis vähendatakse määratavaid lisavahendeid võrdeliselt iga kohaliku algatusrühma kohta. Näiteks kui taotletud summad kokku ületavad rakenduskava muudatuse kohast eelarvet 10%, siis vähendatakse igale kohalikule algatusrühmale määratavat summat 10%.

Eelnõu §-s 2 muudetakse maaeluministri 10. mai 2016. a määrust nr 31 „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise ühisinvesteeringute toetus”.

Eelnõu § 2 punktiga 1 muudetakse määruse § 2 lõikes 1 kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega tegelevate ettevõtjate toetamisega seotud eesmärgi. 2021. a antakse toetust lisaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 69 lõike 1 punktis c nimetatud eesmärgile ka punktis f nimetatud eesmärgi täitmiseks. See eesmärk näeb ette, et investeeringuid tehakse ka uute või parendatud toodete, protsesside või juhtimis- ja korraldussüsteemide kasutusse saamiseks, mille abil paraneb konkurentsivõime ja suureneb ühistegevus.

Eelnõu § 2 punktiga 2 jäetakse määruse § 2 lõike 2 punktist 1 välja lauseosa, mis puudutab ehitise projekteerimiseks vajaliku ehitusgeoloogilise ja -geodeetilise uurimistöe toetamist, kuna täiesti uute eraldiseisvate kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisüksuste rajamist enam selle määruse alusel ei toetata.

Eelnõu § 2 punktiga 3 tunnistatakse kehtetuks määruse § 2 lõike 2 punkt 2. Kuna määruse alusel uusi eraldiseisvaid töötlemisüksuseid ei rajata, siis pole keskkonnamõju hindamine ettevalmistuste mõistes vajalik tegevuste elluviimiseks.

Eelnõu § 2 punktiga 4 täiendatakse määruse § 3 lõikega 3, millega sätestatakse toetuse maksimaalsed suurused ühes taotlusvoorus taotleja kohta. Selle meetme kogu eelarve jaguneb tunnustatud kalapüügi ja vesiviljeluse tootjaorganisatsioonide ning tootjaorganisatsioonide liidu vahel. Eelarve hinnanguliseks jaotuseks on arvesse võetud tootjaorganisatsioonide ettepanekuid ja nende suutlikkust investeerida ellu viia. Tunnustatud tootjaorganisatsioonina käsitletakse tulundusühist, mille on Maaeluministerium tunnustanud KTKS-i tähenduses. PRIA lähtub toetuse maksimaalse suuruse määramisel eelnõus sätestatud väiksemast näitajast. Näiteks kui taotlejaks on tunnustatud kalapüügi tootjaorganisatsioon, siis sellisel juhul saab toetuse maksimaalne suurus olla kuni 800 000 eurot. Juhul kui toetuse taotluse esitanud kalapüügi tootjaorganisatsiooni viimase kinnitatud majandusaasta aruande omakapitali suurus on alla 800 000 euro, siis lähtub PRIA toetuse maksimaalse suuruse arvestamisel taotleja omakapitali väärtusest. Sellised nõuded on kehtestatud põhjusel, et toetust taotleksid vaid need taotlejad, kes on suutelised kavandavad investeeringud ellu viima. Eesmärk on, et nõrgema bilansiga ettevõtjad, kelle võimekus omafinantseeringu panustamisel on tagasihoidlikum, saaksid teha kõik investeeringud, mis on neile majanduslikult jõukohased, ega taotleks rahalisi vahendeid põhjendamatult rohkem. Arvestades rakenduskava perioodi lõppu, mis on 2023. aasta 30. juuni, siis jääb ka võimalus, et selles meetmes kasutamata eelarvevahendeid saab kiiresti suunata teistesse meetmetesse.

Eelnõu § 2 punktiga 5 täiendatakse määruse § 4 lõike 1 punkti 2 tekstiosaga, millega täpsustatakse, et töötlemise ja käitlemise seadmete hulka kuuluvad ka mobiilne kalade tapamaja ja mobiilne kalapump. Silmas on peetud neid seadmeid, mida teatud abivahendiga, näiteks veoauto haagisel, on võimalik transportida. Näiteks paiknevad Eestis kalakasvandused eri piirkondades, mis on üldjuhul eemal ka suurtest keskustest. Selleks, et tunnustatud vesiviljeluse tootjaorganisatsioon saaks oma liikmetele tagada ühtlaselt hea kvaliteediga toodete pakkumise turul, on vajalik panustada ühtlasesse vesiviljelustoodete käitlemisse. Kasvandustes oleva kala kättesaamiseks on vaja läbida Eesti mõistes üpris pikki vahemaid. Iga kasvanduse juurde eraldi kalapumba või tapamaja soetamine võib osutud väga kulukaks investeeringuks. Seepärast on majanduslikult tõhusam soetada selliseid seadmeid, mida saab kasutada kõigi tootjaorganisatsiooni liikmete vajaduste katmiseks, ehk teha seda ühistegevusena. Mobiilsete töötlemisseadmete kaudu on võimalik paremini kavandada ettevõtjate logistikat, tagada toodangu parem kvaliteet ning reageerida operatiivsemalt turuolukorrale, kasutades seadmeid nende ettevõtjate juures, kellel on parasjagu võimalik toodangut turule pakkuda.

Eelnõu § 2 punktiga 6 tunnistatakse kehtetuks määruse § 4 lõike 1 punkt 5. Kuna määruse peamine eesmärk on toetada kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega seotud tegevusi, siis kala transpordiks mõeldud veosepaagiga mootorsõiduki, veosepaagiga haagise ja laotõstuki ostmise või kapitalirendi kulu toetamist edaspidi ette ei nähta.

Eelnõu § 2 punktiga 7 muudetakse määruse § 5 punkti 2 sõnastust, kuna abikõlblike kulude hulgast on tahetud välistada kõikide sõidukite kulud. Samas täpsustatakse eelnõus, et mitteabikõlblike kulude hulka ei kuulu mobiilne kalade tapamaja ja mobiilne kalapump. Selle määruse tähenduses ei ole defineeritud „sõiduki” tähendust, kuna on tahetud välistada kõiki sõidukeid. Siinkohal toetatakse varasemale Euroopa Kohtu praktikale: kui õigusakt ei defineeri terminit, tuleb toetuda selle termini üldisele ja üldtuntud tähendusele, nagu on kinnitanud ka Euroopa Kohus erinevates otsustes (näiteks 3. aprilli 2008. a kohtuasja C 187/07 punktis 15, 27. jaanuari 1988. a kohtuasja 349/85 punktis 9 ja 27. jaanuari 2000. a kohtuasja C-164/98 punktis 26).

Eelnõu § 2 punktiga 8 muudetakse määruse § 6 lõike 1 sõnastust, kuna lisaks tootjaorganisatsioonide liidule avaneb selle meetme puhul võimalus toetust taotleda ka KTKS-i § 11 tähenduses tunnustatud tootjaorganisatsioonidel.

Eelnõu § 2 punktiga 9 muudetakse määruse §-s 6 lõike 3 sõnastust, et kalakäitlemisehitis, millele § 2 lõikes 1 nimetatud tegevuse elluviimiseks toetust taotletakse, peab olema taotleja omandis või on taotleja kasuks seatud hoonestusõigus, kasutusõigus või kasutusvaldus tähtajaga vähemalt viis aastat arvates viimase toetusosa maksmisest. Hoonestusõiguse, kasutusõiguse või kasutusvalduse seadmise kanded peavad olema tehtud kinnistusraamatusse. Kui toetust taotletakse mobiilse seadme soetamiseks, siis ei ole tegemist kinnisasjaga seotud investeeringuga ja seadet kasutatakse eri asukohtades vajaduse järgi.

Eelnõu § 2 punktides 10 ja 19 tehakse muudatused, mille tulemusena nähakse ette kohustuslik taotluse ja maksetaotluse esitamine PRIA e-teenuse keskkonna kaudu.

Eelnõu § 2 punktiga 11 muudetakse määruse § 6 lõike 4 punkti 4 sõnastust, mis kohustab taotlejat esitama tegevuskava kavandatavate tegevuste kohta. Nõuetekohane tegevuskava sisaldab kalatöötlemisettevõtte tootmisprotsessi, logistika ja tööjõu kirjeldust, prognoositavaid toodangunäitajaid ja turustusvõimalusi ning prognoositavate tulude ja kulude analüüsi,

sealhulgas teavet omafinantseeringu allika ja kavandatud toorme kasutamise kohta. Taotleja koostatud ülevaatliskavandavate investeeringutööde tegevuskava annab PRIA-le taotluste hindamisel parema ettekujutuse sellest, mis on taotleja kavandavad ja elluviidavad tegevused.

Eelnõu § 2 punktidega 12 ja 13 ühendatakse määruse § 6 lõike 4 punktide 6 ja 7 sõnastus.

Eelnõu § 2 punktiga 14 tunnistatakse kehtetuks määruse § 6 lõike 4 punkt 9, kuna sama paragrahvi lõige 3 sätestab, et kinnisasi, mille kohta toetust taotletakse, peab olema taotleja omandis, ja seega pole dokumendi ärakirja esitamine vajalik. Samuti on kohustuslik, et hoonestusõiguse, kasutusõiguse või kasutusvalduse seadmise kanded oleksid tehtud kinnistusraamatusse.

Eelnõu § 2 punktiga 15 muudetakse määruse § 8 lõike 2 sissejuhatava lauseosa sõnastust selliselt, et nõuetekohaseid taotluseid hindab PRIA hindamisskaalal null kuni üks hindepunkti samas lõikes sätestatud kriteeriumite alusel. Kui PRIA-l pole hindamisel võimalik anda kriteeriumi eest üht hindepunkti, antakse selle kriteeriumi eest null hindepunkti.

Eelnõu § 2 punktiga 16 muudetakse määruse § 8 lõike 2 punkti 2, välistades PRIA menetlemise tingimuste hindamiskriteeriumites lisanõude, mille kohaselt peaks tegevus aitama kaasa alternatiivsete turgude leidmisele. Edaspidi hinnatakse ühe hindamiskriteeriumina kalapüügi- ja vesiviljelustoodete suuremale väärindamisele kaasaaitamist.

Eelnõu § 2 punktiga 17 muudetakse määruse § 8 lõike 2 punkti 4 sõnastust selliselt, et taotleja peab olema tegutsenud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tulundusühistuna vähemalt ühe aasta. Suutlikkuse hindamisel lähtutakse asjaolust, kas tootjaorganisatsioon on tegutsenud ühistegevuse vormis piisavalt kaua, et kavandatav tegevus suudetakse ellu viia.

Eelnõu § 2 punktiga 18 täiendatakse määruse § 8 lõikega 3¹, kuna taotluse koondhinne kujuneb saadud hindepunktide liitmise teel ja taotlus, mis saab hindamisel vähemalt ühe kriteeriumi eest null hindepunkti, jäetakse heaks kiitmata.

Eelnõu § 2 punktiga 20 muudetakse määruse § 11 lõikes 1 kuludokumentide esitamise tähtaega. Kui varem tuli esitada kuludokumendid kahe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, siis nüüd on vajalik esitada dokumendid hiljemalt 30. juuniks 2023. aastal enne rakenduskava finantsperioodi lõppu. Muudatus on kooskõlas KTKS-i § 31 lõike 3 punktis 1 sätestatud toetuse saaja kohustusega viia ellu toetatav tegevus, sealhulgas esitada kõik tegevusega seotud kuludokumendid, meetme tingimustes ettenähtud tähtaja jooksul, kuid mitte hiljem kui 2023. aasta 30. juuniks.

Eelnõu § 2 punktiga 21 muudetakse määruse § 11 lõike 3 sõnastust, kuna 15 aasta asemel on taotlejal kohustus jätkata investeeringuobjekti kasutamist vähemalt viis aastat arvates viimase toetusosa maksmisest.

Eelnõu §-s 3 muudetakse maaeluministri 15. juuni 2020. a määrust nr 40 „Tootmisega seotud investeeringud vesiviljelusse”.

Eelnõu §-ga 3 muudetakse määruse § 3 lõike 2 punkti 3 sõnastust selliselt, et toetuse maksimaalseks suuruseks loetakse 300 000 eurot. Ka edaspidi jääb kehtima põhimõte, et toetuse suurust arvestatakse taotleja, mitte taotluse kohta – seda põhjusel, et üks taotleja võib esitada mitu taotlust, kui tal on mitu ettevõtet või tootmisüksust, kus tegeletakse vesiviljelustoodete

tootmisega. Sellisel juhul arvestab PRIA toetuse maksimaalse suuruse taotleja, mitte taotluse kohta.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006 ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66).

4. Määruse mõjud

Eelnõus nimetatud määruste muutmisel taotleja ega toetuse saaja halduskoormus ei suurene. Määruste muudatuste jõustumisega seoses jääb PRIA töökoormus samaks nii toetuse taotluste kui ka toetuse maksetaotluste menetlemisel.

Eelnõu ei avalda sotsiaalset ega demograafilist mõju, samuti ei mõjuta see riigi julgeolekut, regionaalarengut ega välissuhteid ega avalda negatiivset mõju majandusele.

Eelnõu § 1 mõjud

Eelnõus tehtava muudatuse eesmärk on muuta määruse sätteid selleks, et suunata lisavahendeid kohalike strateegiate tõhusamaks rakendamiseks ja strateegiates püstitatud eesmärkide saavutamiseks. Tehtud analüüsid ja kohalike algatusrühmade tagasiside näitavad, et rannapiirkondade ettevõtjate investeringuvajadus on suurem, kui praegu on meetmes vahendeid, ning Tartu Ülikooli 2019. aastal tehtud meetme vahetamine sedastab, et osas kalanduspiirkondades ei ole võimalik püstitatud eesmärke saavutada ilma lisavahendeid kaasamata.

Eelnõu § 2 mõjud

Määrus puudutab KTKS-i alusel tunnustatud järgmiseid kalapüügi- ja vesiviljelussektoris tegutsevaid tootjaorganisatsioone: tulundusühistu Eesti Kalapüügiühistu Audrus (5 liiget: AS Hiiu Kalur, OÜ Kaabeltau, OÜ Monistico, OÜ Traaler, Pärnu Rannakalurid TuÜ), tulundusühistu Eesti Traalpüügi Ühistu Harjumaal (5 liiget: AS DGM Shipping, OÜ Eru Kalandus, AS Krapesk, Kajax Fishexport AS, OÜ Kalalaev Kotkas), tulundusühistu Eesti Kutseliste Kalurite Ühistu Haapsalus (7 liiget: OÜ Abimerk, OÜ Caroline, OÜ Fortem Holding, OÜ Morobell, OÜ Bentros, OÜ Merehaldus, Küttekalar OÜ), tulundusühistu Peipsi Kalandusühistu Peipsi alamvesikonna piirkonnas (7 liiget: AS Kallaste Kalur, OÜ Ninametsa, OÜ Kalameister, OÜ Peipsi Kalatööstus, OÜ Peipus, OÜ Latikas, Empereste OÜ) ja tulundusühistu Eesti Avamere Vesiviljelejate Ühistu Hiiumaal (8 liiget: Avamere Kalakasvatus OÜ, Hiiumere Farm OÜ, Redstorm OÜ, Aviiso OÜ, Simuna Ivax OÜ, Karilatsi Kalamajand OÜ, Krei-Jõe OÜ ja Leokitalu OÜ). Need tootjaorganisatsioonid koondavad endasse enam kui 500 töötajat. Lisaks võib nende ettevõtjate käekäik mõjutada ka teisi, nagu logistika- ja müügisektori ettevõtjaid, kellega tehakse koostööd.

Eelnõu § 3 mõjud

Eelnõus tehtava muudatuse eesmärk on võimaldada vesiviljeluse sektori ettevõtjatel teha suuremaid ja kulukamaid investeeringuid. Eesti vesiviljeluse moodustavad kolm tegevusvaldkonda: kaubakala kasvatamine, vähikasvatus ja kala kasvatamine looduslikesse veekogudesse taasasustamiseks. Lisandunud on neljas tegevusvaldkond: vetika- ja karbikasvatus. Põllumajandus- ja Toiduameti andmetel tegeles 2019. aastal vesiviljelussektoris kalakasvatusega 49 tegevusloaga ettevõtet, kellest 25 kasvatas kala ja 24 jõevähki. Mõned ettevõtjad tegelevad mitme vesiviljelusliigi kasvatamisega. Enamik Eesti vesiviljelustoodangust tuleb maismaal paiknevatest kasvandustest ning meres kalakasvatamine on näitamas huviliste osas kasvutrendi.

Määruse jõustumisega hakkavad kehtima rakenduskava kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise ühisinvesteeringute meetme raames toetuse andmise tingimused, mis võimaldavad võrreldes varasemaga taotleda toetust ka tunnustatud tootjaorganisatsioonidel. Muudatuste jõustumisel on toetust võimalik taotleda nii tootjaorganisatsioonide liidul kui ka tootjaorganisatsioonidel eraldiseisvalt, soodustatakse ka tootjate ühistegevusi ja varu ühist majandamist, mis aitab tagada säästlikkust. Võttes arvesse seda, et enamik tootjaorganisatsioonidest või nende liikmeskonnast asuvad maapiirkondades, siis kaasneb eelnõu määrusena rakendamisega mõningane positiivne mõju regionaalsele ettevõtlusele ka väljaspool Harjumaad.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Määruse kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Keskkonnaministeeriumile ning saadetakse arvamuse esitamiseks PRIA-le, kalapüügi- ja vesiviljelussektori tootjaorganisatsioonidele, vesiviljelussektori esindusorganisatsioonidele ning kalanduspiirkonna kohalikele algatusrühmadele.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Saron

Kantsler